

จากคัดค้านนิรโทษกรรม

สู่การสร้างพลังพลเมืองเปลี่ยนแปลงประเทศ

ประเวศ วะสี

๑. ศรีธนญชัยหรือมโนธรรม

ชาติที่ขาดมโนธรรมสำนึกและการยึดถือหลักการจะเหลวไหลและทะเลาะล้มเหลวหายนะ และไม่ฟื้นตัวได้ง่าย ชาติก็เหมือนบุคคลที่ทำผิดพลาดได้เกิดวิกฤตในชีวิตได้ แต่ชาติที่มีมโนสำนึกและยึดถือหลักการจะฟื้นตัวได้เร็ว ยกตัวอย่างเยอรมนี ซึ่งมีระบบรัฐสภา แต่เกิดมีฮิตเลอร์ใช้เสียงข้างมากในรัฐสภาแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทำให้ฮิตเลอร์และพรรคนาซีมีอำนาจสูงสุด ก่อสงครามและก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่รุนแรงที่สุดคือฆ่ายวไป ๖ ล้านคน ประเทศย่อยยับ ผู้คนล้มตาย เยอรมนีหมดศักดิ์ศรีถึง ว่าทำไมคนเยอรมันก็เป็นคนที่เจริญแต่เกิดผิดพลาดถึงปานนี้ แต่เยอรมนีก็ฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว กลายเป็นประเทศที่เศรษฐกิจเข้มแข็งที่สุดในยุโรปและได้รับการโหวตว่าเป็นประเทศที่ผู้คนนิยมชมชอบที่สุด เพราะชาติเยอรมันยึดถือหลักการสำนึกผิดและขอโทษประเทศอื่นๆในความผิดของตน ประเทศอื่นๆก็ให้อภัย เยอรมนีกลับมาเป็นประชาธิปไตย ชัยชนะแห่งมิวนิค ยึดหลักการไม่กินไม่โกง ประเทศก็เจริญกว่าใครๆ

ประเทศไทยเป็นประเทศศรีธนญชัย

ใครๆก็พูดกันอย่างนี้ ความเป็นศรีธนญชัยหมายถึง คดโกงต่อหลอกลวงหน้าไหว้หลังหลอก ขาดมโนธรรมสำนึกและการยึดถือหลักการ สังคมศรีธนญชัยบวกการใช้อำนาจบาตรใหญ่ของผู้มีอำนาจที่ขาดมโนธรรมสำนึกจะนำไปสู่สภาพวิกฤตวิกฤตล้มลุกคลุกคลาน คำถามก็คือ ไทยเป็นสังคมศรีธนญชัย หรือ สังคมที่มีมโนธรรม

๒. พลังพลเมืองที่กัมมันตะ (Active Citizen) เท่านั้นที่จะสร้างความถูกต้อง

ผู้มีอำนาจ ไม่ว่าใครยากที่จะหลีกเลี่ยงการทุจริต เพราะการมีอำนาจมากเป็นปัจจัยให้คิดผิดและทำผิดได้ง่าย ฉะนั้นระบอบเผด็จการทุกชนิด สร้างความถูกต้องไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นระบบสมบูรณาการณาธิปไตย เผด็จการทหาร เผด็จการคอมมิวนิสต์ หรือ เผด็จการรัฐสภา มีแต่พลังพลเมืองที่กัมมันตะเท่านั้นที่จะสร้างความถูกต้องขึ้นได้ พลเมืองหมายถึงราษฎรที่มีจิตสำนึกสาธารณะรู้ความเป็นไปของบ้านเมือง (Interneed Citizen) รวมถึงร่วมคิดร่วมทำ ร่วมกำกับความเป็นไปของบ้านเมือง เกิดเป็นสังคมเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็งจะกำกับให้เศรษฐกิจดี การเมืองดี และศีลธรรมดี สังคมเข้มแข็งจึงเป็นปัจจัยชี้ขาดของประเทศ

๓. จากการคัดค้านนิรโทษกรรม สู่กระบวนการสร้างจิตสำนึกพลเมือง

ประเด็นสำคัญของการคัดค้าน พรบ. นิรโทษกรรมคราวนี้ก็คือผิดหลักการทางนิติรัฐและนิติธรรม พรรคเพื่อไทยมีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรก็จริง แต่ใช้เสียงข้างมากทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่ได้ เสียงข้างมากมีไว้ให้ทำสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งต้องฟังเสียงข้างน้อยและเสียงประชาชนด้วย นี่เป็นบทเรียนที่ใหญ่มากสำหรับทุกฝ่ายผู้ที่คัดค้านมีทั้งกลุ่มที่เคย

สนับสนุนหรือยังสนับสนุนคุณทักษิณอยู่ด้วย แสดงให้เห็นว่าไม่ใช่จะสนับสนุนแบบเป็นลูกน้องหรือลูกจ้าง แต่สิ่งใดที่ผิดหลักการก็ไม่สนับสนุน ถ้าทุกคนมีจิตสำนึกในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของตัวเอง มีอิสระที่จะคิดและยึดหลักความถูกต้อง ประเทศไทยก็จะแข็งแรง

กระบวนการต่อต้าน พรบ.นิรโทษกรรมคราวนี้มีความหลากหลายมาก มีทั้งภาคการเมือง ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ มหาวิทยาลัย นักศึกษาแพทย์ ภาคการสื่อสาร ฯลฯ ถ้าเครือข่ายเหล่านี้ใช้โอกาสขับเคลื่อนโน้มน้ามนโยบายและการยึดถือหลักการนิติรัฐ นิติธรรม และความเป็นธรรมอื่นๆ ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและยั่งยืน มากกว่าวัตถุประสงค์ระยะสั้นเฉพาะหน้า พลังพลเมืองที่มีจิตสำนึกจะเป็นพลังที่เปลี่ยนแปลงประเทศไทย

เราอยากเห็นการเมืองที่มีคุณภาพ ไม่โกงกิน มีสมรรถนะ สามารถสร้างนโยบายสาธารณะที่ดี แต่การเมืองจะดีได้ด้วยตัวคุณนั้นอยากพลังพลเมืองที่มีจิตสำนึกและรู้เท่าทัน จะเข้ามากำกับทำให้การเมืองดีขึ้น

ฉะนั้นเครือข่ายต่อต้าน พรบ.นิรโทษกรรม อย่าพอใจเพียงหยุดยั้ง พรบ.นี้ได้เท่านั้น เพราะตราบดที่พลังพลเมืองยังไม่เข้มแข็ง เรื่องทำไมไม่ถูกต้องเท่าที่มีอยู่มากมายก็จะยังไม่ได้รับการแก้ไข และความไม่ถูกต้องใหม่ๆก็จะผุดบังเกิดขึ้นอีก เครือข่ายต่อต้าน พรบ.นิรโทษกรรม ควรจะอาศัยทุนทางร่างกายแรงใจ แรงการจัดการและการได้สัมผัสของการเคลื่อนไหวเพื่อความถูกต้อง ทำงานต่อไปเพื่อสร้างพลังพลเมืองที่มีจิตสำนึกให้เต็มประเทศ เพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยไปสู่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม

๔. พลังพลเมืองเปลี่ยนแปลงประเทศสู่ความเป็นธรรม

ความไม่เป็นธรรมคือปัญหาใหญ่ของเราและของโลก ความไม่เป็นธรรมดำรงอยู่ในสังคมมาช้านาน ก่อนมีทักษิณ ระหว่างมีทักษิณ พลังมีทักษิณ ทั้งก่อนและหลังรัฐประหาร ความไม่เป็นธรรมเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ตั้งแต่ความรู้ตึกนักคิดและจิตสำนึกตลอดไปจนถึงโครงสร้างทางการปกครอง ทางกฎหมาย ทางเศรษฐกิจ ทางการศึกษา ฯลฯ ซึ่งไม่มีใครหรือสถาบันใดๆ สามารถแก้ไขได้นอกจากพลังพลเมืองที่มีจิตสำนึกและรู้เท่าทัน

การสร้างพลังพลเมืองเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่ความเป็นธรรม จึงควรเป็นความมุ่งมั่นร่วมกันของคนทั่วประเทศการปฏิรูปประเทศไทย หรือการพัฒนาประเทศไทย ควรมุ่งปฏิรูปโครงสร้างที่ไม่เป็นธรรม การต่อสู้แย่งชิงอำนาจเป็นปฏิปักษ์ต่อกันไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมได้ เพราะมีอำนาจก็สร้างความเป็นธรรมไม่ได้และตราบดที่ยังขาดความเป็นธรรม ความรุนแรงก็หนีไม่พ้น ฉะนั้นคนไทยทุกภาคส่วนจะมีอำนาจหรือไม่มีอำนาจ ควรมุ่งสร้างพลังพลเมืองที่มีจิตสำนึกและรู้เท่าทัน พลังพลเมืองที่มีจิตสำนึกและรู้เท่าทันเท่านั้นที่จะเป็นพลังเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่ความเป็นธรรม

๕. ไม่ควรมุ่งล้มรัฐบาล แต่มีข้อตกลงร่วมกัน

การประท้วงคัดค้าน พรบ.นิรโทษกรรมซึ่งขยายใหญ่โตอยู่ในขณะนี้ ไม่ควรมุ่งล้มรัฐบาล เพราะใครมาเป็นรัฐบาลก็จะลำบาก และบ้านเมืองก็จะยุ่งยากรุนแรงต่อไป แบบ ปี ๒๕๕๓ แต่ควรมีการเจรจาทำความตกลงร่วมกันในหลักใหญ่ๆ ๔ บริการ ดังนี้

(๑) รัฐบาลจะระงับร่าง พรบ.นิรโทษกรรม

(๒) รัฐบาลและฝ่ายที่ประท้วงทั้งหมดจะร่วมมือกันส่งเสริมพลังพลเมืองที่มีจิตสำนึก

(๓) รัฐบาลสัญญาว่าจะป้องกันปราบปรามคอร์รัปชันอย่างจริงจังและยินดีให้องค์กรต่อต้านคอร์รัปชันเข้ามา
ตรวจสอบ

(๔) ต่อไปในการตัดสินใจอะไรที่เป็นเรื่องใหญ่ของบ้านเมืองรัฐบาลจะปรึกษากับพรรคฝ่ายค้าน และร่วมมือเชิงวิ
พรรค (Bipartisan) รวมทั้งปรึกษากับภาคประชาสังคมและภาควิชาการ

ถ้าตกลงกันได้ดังนี้ จะเป็นจุดเปลี่ยนประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงประเทศกับการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลไม่
เหมือนกัน รัฐบาลเปลี่ยนมาเยอะแล้ว แต่ประเทศไม่เปลี่ยน คราวนี้ถึงเวลาเปลี่ยนแปลงประเทศไทย